

Antwerpen's Verloren Cultuur: Waarom de Stad Eind Jaren '70 en Begin '80 Elke Dag Bruisde

Door **Francis Algoet** | 28 september 2025

Wie Antwerpen vandaag bezoekt, merkt dat culturele evenementen vaak pieken rond festivals of de kerstperiode. Maar wie terugkijkt naar eind jaren '70 en begin jaren '80, herinnert zich een compleet ander beeld. **Elke dag van de week was er keuze:** van jazz in een café, tot experimenteel theater, internationale concerten, en bijzondere bioscoopvoorstellingen. Antwerpen ademde cultuur.

Een typische doordeweekse agenda in 1980

Hieronder een reconstructie van wat je op een willekeurige doordeweekse week kon meemaken. Dit geeft een indruk van de diversiteit en intensiteit van de Antwerpse cultuur toen.

Dag	Locatie	Genre / Type	Artiest / Programma
Maandag	De Muze, Melkmarkt	Jazz / Folk	Lokale singer-songwriter + jam sessies
Dinsdag	Scaldiszaal	Rock	AC/DC (intiem optreden)
Woensdag	De Muze	Jazz	Belgische jazzcombo + gast-saxofonist
Donderdag	De Roma, Borgerhout	Film + Concert	Franse of Belgische artiest + arthouse-film
Vrijdag	De ZOO, Koningin Astridplein	Rock / Pop	Internationale band of Belgische act
Vrijdag	Monty, Berchem	Experimenteel theater / dans	Avant-garde performance

De iconische locaties sommige helemaal weg, andere nog actief

- **De Roma (Turnhoutsebaan)** - bioscoop omgevormd tot theater en muziekcentrum, vroeger hotspot voor zowel lokale als internationale artiesten. [meer info](#)
- **Cinderella's Ballroom (Lange Brilstraat)** - underground club voor punk, reggae en alternatieve muziek; gesloten in de jaren '90.
- **Scaldiszaal** - kleine zaal, beroemd om AC/DC optreden in 1977.
- **De ZOO (Koningin Astridplein)** - diverse muziek & cultuur, van opkomende artiesten tot gevestigde namen.
- **Lange Brilstraat Cinema's** - een heel netwerk van bioscopen, B-films, arthouse, exploitation, erotica. Allemaal verdwenen. [archief](#)
- **Cinema Rex** - bekend om premières en arthousefilms.
- **Cinema Plaza** - kleinere zaal met alternatieve films.
- **Cinema Capitoile** - Europees cinema-aanbod, verdween in de jaren '80.
- **De Muze** - jazzcafé met legendarische optredens, nog steeds open maar in andere vorm.

- **De Witte Fanfare** - studentenclub met alternatieve muziek en sfeer, verdwenen.
- **Monty / Cinema Monty** - filmhuis en theaterzaal, nog deels actief maar oorspronkelijke experimentele rol grotendeels weg.
- **Het Zuiderpershuis** - centrum voor kunst en cultuur, gesloten in 1977. [meer info](#)

Muzikale bloei van de stad

De jaren '70 en '80 waren een broeiest van muziek: jazz, rock, folk, punk, reggae. Kleine zalen, cafés en studentenclubs boden plek voor zowel beginnende artiesten als internationale acts:

- **De Muze (Melkmarkt)** - jazz, singer-songwriters.
- **Scaldiszaal** - rockconcerten zoals AC/DC.
- **De Roma** - mix van concerten en film.
- **De ZOO** - internationale rock en pop.
- **Monty** - experimenteel theater en performances.

Waarom voelde het toen zo anders?

- **Compacte stad:** alles op wandelafstand, binnenstad, Zuid, Berchem.
- **Lagere drempels:** betaalbare toegang, ook voor studenten.
- **Zelforganisatie:** cafés, collectieven en kleine zalen organiseerden events zelfstandig.
- **Internationale allure:** artiesten stopten hier in kleine zalen tussen Amsterdam en Parijs.

Vandaag

Het aanbod is nu geconcentreerd rond festivals en grote tentoonstellingen. Kleine podia, buurtcinema's en undergroundmuziek zijn grotendeels verdwenen. Antwerpen voelt vandaag beperkter: de overvloed aan dagelijkse culturele keuzes van weleer is verloren gegaan.

Wie het toen meemaakte, herinnert zich een stad waar **elke avond iets te beleven viel**, van jazz tot rock, van cinema tot theater. De nostalgie dringt zich op bij het vergelijken met de hedendaagse agenda.

□ **Waarom zoveel verdween: regelgeving, veiligheid en pietluttigheden**

De teloorgang van veel iconische Antwerpse locaties is niet zomaar een kwestie van tijd of smaak. Er waren verschillende oorzaken die samen leidden tot het verdwijnen van cafés, kleine podia, cinema's en underground clubs:

- **Strengere wetgeving & vergunningen:** Nieuwe veiligheids- en brandvoorschriften maakten het voor kleine zalen vaak financieel onmogelijk om open te blijven. Oude gebouwen voldeden niet aan de nieuwe normen, waardoor sluiting soms onvermijdelijk was.
- **Veiligheid en aansprakelijkheid:** Kleine podia en clubs moesten plots investeren in nooduitgangen, brandblussers, en crowd control. Voor veel ondernemers waren dit enorme kostenposten.
- **Geluidsoverlast & burenkachten:** Waar muziek vroeger ongehinderd kon klinken, veroorzaakten buurtbewoners nu juridische procedures tegen cafés en zalen. Kleine clubs werden slachtoffer van "haarkloverij" en overmatige bureaucratie.
- **Commerciële druk:** Grote ketens, vastgoedontwikkeling en horeca-investeringen drukten de kleine onafhankelijke initiatieven weg. Waar vroeger een jazzcafé kon floreren, stond nu een commercieel café of parkeerplaats.
- **Pietluttige regels & stadsplanning:** Veranderende bestemmingsplannen, parkeerregels en zelfs minimale veiligheidsdeterminaties werden vaak rigide toegepast. Dit maakte het voor creatieve ondernemers bijna onmogelijk om te innoveren of risico te nemen.
- **Culturele verschuivingen:** De focus verschoof naar grote festivals en commerciële events. Het spontane, dagelijkse culturele leven dat de stad zo uniek maakte, werd steeds minder financieel rendabel.

Kortom: het verlies van zoveel iconische locaties was een mix van strengere regels, veiligheidseisen, bureaucratie, commerciële druk en kleine pietluttigheden. Samen zorgden ze ervoor dat Antwerpen niet langer de bruisende, dagelijkse culturele stad van eind jaren '70 en begin '80 is.

Referenties & archieflinks

- [De Roma](#)

- [Het Zuiderpershuis](#)
- [Rijksarchief Antwerpen - affiches Lange Brilstraat](#)
- [De Muze](#)

□ **Rock & internationale acts in Antwerpen eind jaren '70 / begin jaren '80**

Antwerpen was een hotspot voor live muziek. Zelfs bands die later wereldberoemd werden, traden hier op in kleine, intieme zalen:

- **AC/DC in zaal Scaldis (1977)**

Voor ze wereldstadions vulden, stond AC/DC in Antwerpen in een kleine zaal (Scaldis of zelfs zaal Scandinavie). Het was zweterig, luid en zonder grote show, maar één van die avonden waar de stad nog jaren over sprak.

- **De Roma (Borgerhout)**

Programma's varieerden van Italiaanse cinema tot live concerten van Belgische en buitenlandse groepen. Pop, chanson en jazz stonden er naast elkaar. Later kwamen er ook bands als The Clash en Patti Smith langs.

- **De ZOO (feestzaal, Koningin Astridplein)**

Zowel Belgische als internationale acts traden hier op, vaak als tussenstop tussen Amsterdam en Parijs. Bekend om zijn unieke, zij het niet perfecte, akoestiek.

- **Kleine zalen & cafés**

Club Lux, Café d'Anvers (toen nog geen technotempel), en studentenclubs rond Ossenmarkt boden live muziek. Bands die nu legendarisch zijn, speelden hier vaak voor een handvol mensen.

□ **Iconische culturele plekken in Antwerpen**

- **De Roma (Turnhoutsebaan)** - Oorspronkelijk bioscoop, later centrum voor muziek & theater. Jaren '70/'80 hotspot voor lokale en internationale artiesten. [meer info](#)
- **Cinderella's Ballroom (Lange Brilstraat)** - Underground club voor punk, reggae en alternatieve muziek. Gesloten in de jaren '90, legendarische status behouden. De zaal is nu volledig opgeknapt en terug toegankelijk voor optredens met publiek.
- **Scaldiszaal** - Klein zaal waar grote bands intiem optraden, bekend van AC/DC 1977.
- **De ZOO (Koningin Astridplein)** - Diverse muziek & cultuur, opkomende en gevestigde artiesten.

□ Verdwenen cinema Cartoons in Lange Brilstraat & omgeving

De Lange Brilstraat was het epicentrum van Antwerpse filmcultuur. Deze bioscoop bekend om zijn B-films, arthouse, exploitation, en erotica. Deze verdween, maar verhuisde later naar:

Cinema Cartoon's Kaasstraat 4/6

- **Cinema Rex (De Keyserlei)** - Beroemd door Belgische première van films zoals 'Pretty Woman'.
- **Cinema Plaza** - Kleine zaal met arthouse-aanbod.
- **Cinema Capitole** - Europese films, verdween in de jaren '80.

□ Muzikale bloei van Antwerpen in de jaren '70/'80

- **De Muze (Melkmarkt)** - Jazzcafé met lokale en internationale artiesten.
- **De Witte Fanfare** - Studentenclub met alternatieve muziek.
- **Monty** - Filmhuis later theaterzaal, bood ook ruimte aan muziek.

□ Theater & performance art

- **Het Zuiderpershuis** - Industriële site omgevormd tot centrum voor kunst, actief tot 1977. [meer info](#)
- **Performance Art Festival (1978)** - Eén van de eerste Europese performancefestivals, georganiseerd in Antwerpen. [bron](#)

□ Vergelijking met vandaag

Waar Antwerpen ooit een overvloed aan culturele evenementen en locaties kende, is het huidige aanbod beperkter. Veel iconische plekken zijn verdwenen. Hoewel er nog culturele activiteiten plaatsvinden, zijn de diversiteit en het aantal locaties niet te vergelijken met vroeger. Voor wie het toen meemaakte, is het schrijnend om te zien hoe beperkt de keuze vandaag is.

© 2025 Francis Algoet. Alle rechten voorbehouden. Deze post belicht de rijke, maar verdwenen culturele geschiedenis van Antwerpen, en vergelijkt die met het huidige beperkte aanbod.

Share this:

- [Click to share on Facebook \(Opens in new window\) Facebook](#)
- [Click to share on X \(Opens in new window\) X](#)